

[Strona Główna](#) > ... > [Twoje Prawa](#) > [Prawa Podstawowe](#) > [Biznes a Prawa Człowieka](#) > [Portugal](#)

Biznes a prawa człowieka

Autor treści:
Portugalia

Portugalia



1. Z jakiej ochrony sądowej korzystam w tym kraju jako ofiara naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu? Czy ta ochrona obejmuje odszkodowanie?

Rekompensatę z tytułu naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu można uzyskać na drodze sądowej, mianowicie w sądach właściwych w sprawach cywilnych, karnych i administracyjnych oraz sprawach z zakresu prawa pracy, w zależności od rodzaju naruszenia. Ochronę tę można uzyskać poprzez wytoczenie powództwa lub złożenie zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa do organów ścigania lub prokuratury (Ministério Público). W takim postępowaniu od pozwanego lub oskarżonego można żądać wydania określonego przedmiotu, podjęcia określonego działania, powstrzymania się od działania sprzecznego z prawem lub znoszenia określonego działania, jak również naprawienia szkody poniesionej w wyniku zachowania pozwanego lub oskarżonego bądź zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w wyniku zachowania pozwanego lub oskarżonego. Portugalski kodeks karny (Código Penal) przewiduje odpowiedzialność osób prawnych w przypadku określonych przestępstw oraz w określonych okolicznościach.

Procedury uzyskania odszkodowania są uregulowane w przepisach z zakresu postępowania cywilnego, karnego, administracyjnego oraz postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy.

2. Czy w tym kraju istnieją specjalne przepisy dotyczące rażących przypadków łamania praw człowieka? Czy przepisy te mają zastosowanie do przestępstw przeciwko środowisku lub poważnych przypadków wyzysku pracowników?

Nie obowiązują żadne zbiory przepisów krajowych dotyczących rażących przypadków łamania praw człowieka. Jeżeli jednak takie naruszenie wyczerpuje znamiona przestępstwa lub wykroczenia o charakterze administracyjnym, przy ustalaniu odpowiedniej kary oraz czasu jej trwania lub wysokości uwzględnia się ocenę powagi danego naruszenia. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku przestępstw przeciwko środowisku oraz poważnego wyzysku pracowników.

3. Jestem ofiarą naruszenia praw człowieka wynikającego z działalności europejskiej korporacji transnarodowej, które miało miejsce poza Unią Europejską. Czy mam dostęp do wymiaru sprawiedliwości w tym kraju, jeżeli nie jestem obywatelem UE lub nie mieszkam w UE? Na jakich warunkach mogę wysuwać roszczenia w związku z naruszeniem moich praw? Gdzie mogę znaleźć dodatkowe informacje?

Na gruncie prawa cywilnego stosuje się przepisy określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich

wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (znanego jako „rozporządzenie Bruksela I wersja przekształcona”) oraz w konwencji lugańskiej.

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1215/2012 osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego, a za miejsce zamieszkania w przypadku spółek (lub innych osób prawnych) uznaje się miejsce, w którym znajduje się ich statutowa siedziba, ich główny organ zarządzający lub ich główne przedsiębiorstwo. W przypadku niektórych spraw przewidziano jednak szczególne przepisy jurysdykcyjne, zwłaszcza w sprawach dotyczących czynu niedozwolonego lub czynu podobnego do czynu niedozwolonego, w których właściwy jest sąd miejsca, gdzie nastąpiło lub może nastąpić zdarzenie wywołujące szkodę. Identyczne postanowienia ustanowiono w Konwencji o jurysdykcji i uznawaniu oraz wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (konwencja lugańska).

Jeżeli spółka nie ma siedziby w Unii Europejskiej ani w państwie będącym stroną konwencji lugańskiej, jurysdykcja krajowa sądów portugalskich może wynikać z portugalskiego prawa cywilnego procesowego. Tak jest w przypadku, gdy prawa, na które się powołano, nie można wykonać w inny sposób niż przez wytoczenie powództwa przed sąd portugalski (na przykład gdy w wyniku połączenia przepisów dotyczących jurysdykcji krajowej obowiązujących w różnych krajach żaden sąd nie jest właściwy do rozstrzygnięcia sporu) lub gdy powód ma duże trudności z wytoczeniem powództwa za granicą, a między przedmiotem sporu a portugalskim systemem prawnym występuje istotne powiązanie o charakterze osobistym lub rzeczowym.

Na gruncie prawa karnego stosuje się przepisy jurysdykcyjne wynikające z kodeksu karnego. Tym samym, o ile umowa międzynarodowa lub konwencja międzynarodowa nie stanowią inaczej, obowiązuje zasada ogólna, zgodnie z którą niezależnie od obywatelstwa sprawcy do czynów popełnionych na terytorium Portugalii lub na pokładzie portugalskiego statku lub samolotu stosuje się portugalskie prawo karne. O ile umowa międzynarodowa lub konwencja międzynarodowa nie stanowią inaczej, w określonych okolicznościach lub w przypadku określonych przestępstw portugalskie prawo karne można stosować do czynów popełnionych poza granicami kraju. W odniesieniu do przestępstw popełnionych przez osoby prawne lub na ich szkodę poza granicami kraju prawo portugalskie stosuje się wyłącznie wówczas, gdy czyny zostały popełnione przez osobę prawną lub na szkodę osoby prawnej z siedzibą statutową na terytorium Portugalii, bez względu na to, czy ofiara jest obywatelem Unii lub czy zamieszkuje w Unii.

4. Czy rzecznicy praw człowieka, organy ds. równości lub krajowe instytucje praw człowieka pomagają ofiarom naruszeń praw człowieka dokonywanych przez europejskie korporacje transnarodowe poza Unią Europejską? Czy organy te mogą zbadać moją sprawę, jeżeli nie jestem obywatelem UE lub nie mieszkam w UE? Czy w tym kraju są inne służby (takie jak inspektorat ochrony środowiska lub inspekcja pracy), które mogą zbadać moją sprawę? Gdzie mogę znaleźć informacje o moich prawach?

Interwencje dochodzeniowe Rzecznika Praw Obywatelskich, organów ds. równości (Komisji ds. Równości w Pracy i Zatrudnieniu – Comissão para a Igualdade no Trabalho e no Emprego, [CITE](#), oraz Komisji ds. Obywatelstwa i Równouprawnienia Płci – Comissão para a Cidadania e Igualdade de Género, [CIG](#)), [inspektoratu pracy](#) oraz [inspektoratu środowiska](#) są podejmowane wyłącznie w przypadku naruszeń prawa krajowego, które miały miejsce na terytorium Portugalii. Fakt, że ofiara naruszenia praw człowieka, popełnionego przez europejskie przedsiębiorstwo transnarodowe poza Unią Europejską (UE), nie jest obywatelem Unii lub nie zamieszkuje w Unii, jest nieistotny w kontekście inicjowania interwencji wymienionych organów.

5. Czy w tym kraju nakłada się na europejskie korporacje transnarodowe obowiązek ustanowienia mechanizmów rozpatrywania skarg lub zapewnienia usług mediacji w sprawach naruszeń wynikających z ich

działalności gospodarczej? Czy obowiązek ten ma również zastosowanie do naruszeń, które miały miejsce poza Unią Europejską? Kto odpowiada za monitorowanie takich działań w tym kraju? Czy są dostępne oficjalne raporty zawierające informacje o funkcjonowaniu tych systemów?

Nie przewidziano prawnego obowiązku sporządzania takich raportów. W kontekście Wytycznych OECD dla przedsiębiorstw wielonarodowych krajowy punkt kontaktowy na potrzeby tych wytycznych, koordynowany przez Dyрекcję Generalną ds. Działalności Gospodarczej (Direção-Geral das Atividades Económicas - DGAE) oraz Agencję ds. Inwestycji i Handlu Zagranicznego Portugalii (Agência para o Investimento e Comércio Externo de Portugal - AICEP Portugal Global), zapewnia jednak (pozasądową) platformę mediacyjną i pojednawczą służącą rozstrzygnięciu skarg na spółki, dotyczących domniemanego nieprzestrzegania tych wytycznych. W związku z tym każda osoba fizyczna lub organizacja, która uzna, że czynności lub działalność przedsiębiorstwa wielonarodowego są niezgodne z wytycznymi, może złożyć formalną skargę do krajowego punktu kontaktowego mającego siedzibę w jednym z państw, w których działa dane przedsiębiorstwo. Więcej informacji, w tym roczne sprawozdania krajowego punktu kontaktowego na temat wdrażania wytycznych OECD, można znaleźć [tutaj](#).

6. Czy mam szczególne prawa, jeżeli jestem bezbronną ofiarą i chcę dochodzić roszczeń z tytułu naruszeń praw człowieka w kontekście biznesu? Czy przysługuje mi prawo pomocy, a jeżeli tak, to na jakich warunkach? Jakie koszty zostaną pokryte w ramach prawa pomocy? Czy prawo pomocy przysługuje mi na takich samych warunkach, jeżeli nie jestem obywatelem UE i nie mieszkam w UE?

Zgodnie z art. 67-A kodeksu postępowania karnego (Código de Processo Penal):

a) „ofiara” oznacza:

(i) osobę fizyczną, która poniosła szkodę, między innymi szkodę fizyczną, psychiczną, emocjonalną lub krzywdę bądź szkodę majątkową, bezpośrednio spowodowaną działaniem lub zaniechaniem sprawcy przy popełnianiu przestępstwa;

(ii) członków rodziny osoby, której śmierć była bezpośrednim skutkiem przestępstwa, jeżeli ponieśli oni szkodę w wyniku śmierci tej osoby;

b) „ofiara wymagająca szczególnego traktowania” oznacza ofiarę, która wymaga szczególnego traktowania między innymi z uwagi na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, jak również z uwagi na fakt, że rodzaj, poziom i czas trwania wiktymizacji spowodowały szkodę o poważnych konsekwencjach dla równowagi psychicznej tej osoby lub dla warunków jej integracji społecznej;

c) „członkowie rodziny” oznaczają małżonka ofiary lub osobę pozostającą we wspólnym pożyciu z ofiarą, krewnych w linii prostej i rodzeństwo ofiary oraz osoby zależne finansowo od ofiary;

d) „dziecko” oznacza każdą osobę poniżej 18. roku życia”.

Jednym z praw zapisanych w statucie ofiary, zatwierdzonym przez ustawę nr 130/2015 z dnia 4 września 2015 r., jest prawo do pomocy prawnej, której ramy prawne określono w ustawie nr 34/2004 z dnia 29 lipca 2004 r. Informacje na temat pomocy prawnej można znaleźć na właściwej [stronie](#) europejskiego portalu „e-Sprawiedliwość”.

Ostatnia aktualizacja: 28/05/2025

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwe państwo członkowskie. Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. Komisja Europejska nie przyjmuje żadnej odpowiedzialności w odniesieniu do danych

lub informacji, które niniejszy dokument zawiera, lub do których się odnosi. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.